

Gazeta Nowska

Abonament miesięczny w ekspedycji 90 groszy, z opłatą pocztową 98 groszy. W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą, przeszkod w zakładzie lub tem podobnych nie przewidzianych okoliczności, wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagać się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

Od ogłoszeń pobiera się za 1-lam. wiersz 15 groszy. Reklamy przed dziełem ogłoszeń wiersz 35 groszy. — „Gazeta Nowska” wychodzi 1 raz tygodniowo a a mianowicie w sobotę. — Drukiem i nakładem Władysława Wesołowskiego w Nowem (Pomorze). Prenumerata płatna z góry. Ogłoszenia płatne natychm. Za redakcją odpow. Władysław Wesołowski, Nowe.

Nr. 2.

N o w e, niedziela 11 stycznia 1925 r.

Rok II.

Zagadnienia emigracyjne.

II.

Do liczby krajów wybitnie emigracyjnych trzeba zaliczyć obecnie Niemcy. Są przeludnione, mają 64 miliony mieszkańców i spory przyrost naturalny, na terytorjum nie przewyższającym wielkością Francji, mającej zaledwie około 40 milionów mieszkańców. W stosunkowo bliskiej przyszłości Niemcy mogłyby przeciwstawić swe 80 milionów ludzi przeciwko 40 milionom Francuzów, gdyż Francja nie wzrasta w ludność francuską, zwiększa się w niej tylko liczba cudzoziemców.

Miasta niemieckie są przeludnione. W ostatnich latach rozpoczęła się w Niemczech kolonizacja wewnętrzna, przenoszenie się mieszkańców miast na wieś. Doprowadza się do kultury ogromne przestrzenie odłogów, osusza się błota. Ten powrót do ziemi jest jednak paljatywem na przeludnienie. Zaradzić jej może tylko emigracja. Gdyby wymigrowało 15—25 milionów Niemców, reszta ludności mogłaby żyć w warunkach znośnych.

Emigracja jest doskonale zorganizowana w Niemczech. Istniał Urząd Centralny informacji dla emigrantów założony przez niemieckie Tow. Kolonjalne. Od 1 kwietnia 1919 r. urząd ten stał się urzędem narodowym i został przyłączony do ministerjum spraw zagranicznych. Nadto jest Instytut cudzoziemski (Auslands Institut) w Sztutgardzie, Tow. dla kolonizacji i emigracji niemieckiej z siedzibą w Berlinie, Liga katolicka św. Rafała i inne instytucje wyznaniowe tego rodzaju.

Emigracja niemiecka zamierza zwrócić się do Rosji. Niemcy mówią, że Rosja pozostawiona własnym siłom nie jest zdolna podnieść się, więc Niemcy przedewszystkiem są powołani do pracy nad Rosją. Obecnie Rosja nie może być ujściem dla emigracji niemieckiej, gdyż zarówno sytuacja polityczna jak i ekonomiczna są niewyjaśnione, lecz można przypuszczać, że między rządem sowieckim a rządem Reich'a powstanie układ co do emigracji. Niedawno czytaliśmy, że zamierza udać się do Rosji misja niemiecka, mająca za zadanie zbadania warunków życia w Rosji dla emigrantów niemieckich. Od 1918 roku rosyjski przemysł wojenny przyjmuje niemieckich majstrów, techników, inżynierów. Niemcy mają nadzieję skolonizowania Rosji prędzej czy później. Założone w Berlinie biuro informacji dla przyszłych emigrantów. Rodzina niemiecka, rozporządzająca pewną sumą, miałaby zapewnione bezpłatne otrzymanie dość znacznej przestrzeni ziemi ornej w Rosji.

Nietylko Rosja, lecz i Ameryka południowa pociąga emigrantów niemieckich. Do Ameryki północnej emigracja niemiecka jest zatamowana, gdyż Stany Zjednoczone same mają przeludnienie w wielkich miastach Stanów wschodnich i kryzys bezrobocia. A więc teraz Argentyna i Brazylja okazują się dwoma wielkimi rezerwoarami dla milionów Niemców. Argentyna na przestrzeni 2.893.667 kilometrów kw. ma zaledwie 8 milionów mieszkańców, z których prawie 2 miliony zamieszkuje stolicę Buenos Ayres. Już przed wojną 24.000 poddanych Wilhelma II wyjechało do Argentyny. W Buenos Ayres jest Verein niemiecki do popierania emigracji niemieckiej. Argentyna stoi otworem dla emi-

gracji niemieckiej. Niemcy grają tam wybitną rolę w handlu i przemyśle, mają wielkie hotele, 6 dzienników niemieckich, 60 szkół. W Argentynie mają Niemcy do zwalczania wielkie trudności: język i klimat. Przytem muszą w tym olbrzymim, słabo zaludnionym kraju (7,6 mieszkańców na kilometr kw.) być pionierami, wycinać lasy dziewicze, karczować grunta, osuszać błota, regulować rzeki, budować drogi i koleje.

Niema w Argentynie obecnie miejsca dla inteligentów niemieckich, stolica kraju jest przeludniona, brak w Argentynie robotników rolnych, drwali, najemników i wyrobników.

To, cośmy napisali o Argentynie, tyczy się również Brazylji.

Dawniej już osiadli emigranci niemieccy w Brazylji. Liczby tych emigrantów oblicza się na 100.000. Osiedlali w stauach brazylijskich: San Paulo, Parana, Minas Geraes, Rio Grande do Sul i Santa Catharinoe. Najwięcej ich w tym ostatnim stanie. Jako kolonja niemiecka w Blumenau zachowała zupełnie charakter niemiecki, panuje tu język niemiecki, są niemieckie tradycje, obyczaje, szkoły kościelne, biblioteki. Wydaje się tutaj, że jesteśmy w Niemczech.

Dołączywszy do tych 100.000 emigrantów niemieckich wszystkich ich potomków, otrzymamy pół miliona Brazylijan pochodzenia niemieckiego. Zmarły niedawno multimiljarder „król“ kawy F. Schmidt, niemiec z pochodzenia, rozpoczął swą karierę jako drwal. Są w Brazylji liczne dzienniki niemieckie, najbardziej znany „Urwald Anzeiger“, liczne drukarnie, księgarnie nakładowe.

Brazylja ma przestrzeń 8 miliona kilometrów kw., ma zaledwie 26 milionów mieszkańców (3,1 na kilometr kw.), przedstawia niezmiernie pole dla kolonizacji niemieckiej. Przy sprzyjających okolicznościach rozleje się tutaj fala emigracji niemieckiej.

Prócz Brazylji i Argentyny, wszystkie republiki Ameryki południowej chętnie przyjmą emigrantów z Niemiec.

Są ludzie, którzy sobie wyobrazić mogą, że fala emigracji niemieckiej rozleje się poza granice Niemiec i niebezpieczeństwo niemieckie, o którym Europa ciągle mówi, zniknie. Jest to złudzenie, Niemcy nie przestaną być narodem agresywnym, napastniczym w stosunku do innych sąsiadów europejskich — Francji, Polski.

Niemców nie wynarodowia ani Rosjanie ani Brazylijczycy oraz Argentyńczycy, ponieważ Niemcy mają cywilizację wyższą. Emigrację niemiecką mógłby zasymilować tylko naród o cywilizacji wyższej. Takimi są Anglicy, Amerykanie.

W Ameryce północnej od początku XIX stulecia osiadło 5 milionów Niemców z Reich'a oraz prawie milion Austriaków i Szwajcarów oraz Niemców przybyłych z Rosji. Oblicza się na 25 milionów liczbę Amerykanów pochodzenia niemieckiego. Wielka masa Niemców rzeczywiście zamerykanizowała się, lecz mimo to dzisiaj jeszcze jest 5 milionów Amerykan mówiących w życiu domowym po niemiecku (Chicago, Milwankee) oraz 5—7 milionów Amerykan rozumie jako tako po niemiecku.

Niebezpieczeństwo niemieckie, które po wojnie światowej starano się zażegnać, zabierając Niemcom kolonie, nie zniknie. Niemcy nie wyrzekną się swych planów zapanowania nad światem.

W bardzo popularnej w Niemczech anonimowej książce, zatytułowanej Der Auswanderer (Emigrant) czytamy:

„W przyszłości trzeba by użytkować emigrację na korzyść interesów ekonomicznych i narodowych Niemiec. Trzeba o ile możliwości, kierować emigranta tam, gdzie nietylko znajduje sposób zaspokojenia swych potrzeb, lecz może również zaspieczyć swój język i swoją cywilizację, od asymilacji przez naród obcy. Trzeba aby przyjęte generacje mogły pozostawać w kontakcie z krajem

Komorne w styczniu, lutym i marcu.

Podstaw. komorne płac w ark. niemieckich za czerwiec 1914:	a) za mieszk. jednokoj. z 2 pokojami i kuchnią lub z 3 pokojami w samej kuchni		b) za mieszk. złożone z 2 lub 3 pokojów, lok. handl., przedsięb., wykup. świad. przem. IV kat. i lok. kale, mieszczące prac. rzemieśln. wyk. świad. przem. VIII kat. i wszystkie inne pom. oprócz wskaz. p. lit. a) c) d) e) f)		c) za mieszk. złożone z 4—6 pokojów, pomieszczone przez zakłady naukowe i wychowaw. zarząd. przez państw. świat, oraz lok. spółdzielni robotniczych oraz robotniczej organizacji zawodowej, a nie podp. pod lit. a) lub b) i lok. mieszczące prac. rzemieślnicze, wykupuj. świadectwa przem. VII kat.		d) za mieszkania złożone z co najmniej 7 pokojów, za sklepy i inne pomieszczenia handl. i przemysł., za które podstawowe komorne rocznie nie przekraczało 1.200 M, pensjonaty (pokoje umeblowane), pracownie, niepołączone z mieszkaniem		komorne podatkowe płacone w czerwcu 1914 roku	e) za sklepy i inne pomieszczenia handlowe i przemysłowe, nie podпадаjące pod lit. d) i f) oraz hotela		f) za budynki fabryczne i pom. wym. pod lit. j) ust. 1 art. 2. [będące z przeznaczenia fabrykami, i pom. w takich budynkach, wynajęte wraz z urządz. na wyk. przem. przy użyciu siły mechan.]	
	złotych	złotych	złotych	złotych	złotych	złotych	złotych	złotych		złotych	złotych		
5	1,17	1,48	1,78	2,09	50	23,99	39,36						
6	1,40	1,77	2,14	2,51	55	26,38	43,30						
7	1,64	2,07	2,50	2,93	60	28,78	47,23						
8	1,87	2,36	2,85	3,35	65	31,18	51,17						
9	2,10	2,66	3,21	3,76	70	33,58	55,10						
10	2,34	2,95	3,57	4,18	75	35,98	59,04						
15	3,51	4,43	5,35	6,27	80	38,38	62,98						
20	4,67	5,91	7,18	8,26	85	40,77	66,91						
25	5,84	7,38	8,92	10,46	90	43,17	70,85						
30	7,01	8,86	10,70	12,55	95	45,57	74,78						
35	8,18	10,33	12,48	14,64	100	47,97	78,72						
40	9,35	11,81	14,27	16,73	105	50,37	82,66						
45	10,52	13,28	16,05	18,82	110	52,77	86,59						
50	11,69	14,76	17,84	20,91	115	55,17	90,53						
55	12,85	16,24	19,62	23,00	120	57,56	94,46						
60	14,02	17,71	21,40	25,09	125	59,96	98,40						
65	15,19	19,19	23,19	27,18	130	62,36	102,34						
70	16,36	20,66	24,97	29,27	135	64,76	106,27						
75	17,53	22,14	26,75	31,37	140	67,16	110,21						
80	18,70	23,62	28,54	33,46	145	69,56	114,14						
85	19,87	25,09	30,32	35,55	150	71,95	118,08						
90	21,03	26,57	32,10	37,64		czyli	czyli						
95	22,20	28,04	33,89	39,73		39%	64%						
100	23,37	29,52	35,67	41,82									
110	25,71	32,47	39,24	46,00									
120	28,04	35,42	42,80	50,18									
130	30,38	38,38	46,37	54,37									
140	32,72	41,33	49,94	58,55									
150	35,06	44,28	53,51	62,73									
	czyli 19%	czyli 24%	czyli 29%	czyli 34%									

Oprócz powyżej podanego komornego lokatorzy opłacać powinni należności za wodę, kanalizację, wywóz śmieci, czyszczenie kominów, światło w sieni itp. Umowy dobrowolne przekraczające powyższe stawki dozwolone są przy mieszkaniach od 5 pokojów wzwyż.

Go 30162

rodzinnym pod względem narodowym, handlowym, politycznym. To da się urzeczywistnić szczególnie tam, gdzie różnice ras tworzą zaporę, a także w krajach, w których pozycja światowa, ustrój polityczny, cywilizacja, kultura nie są podatne do wywołania łatwo entuzjazmu w przybylszu z powodu swego charakteru egzotycznego.

Problemat emigracji niemieckiej jest trudny do rozwiązania. Tam, dokąd Niemcy chcą emigrować potrzeba najemników rolnych i osadników. A same Niemcy mają właśnie nadmiar ludności miejskiej, do pracy na roli niemieckiej mają zaś mało rąk. Zatrudniają przecież nawet cudzoziemców na swej roli, niestety nawet jeszcze pewną liczbę Polaków. I dzisiaj jeszcze, w okresie powrotu do ziemi, Niemcy z przeludnionych miast nie radują się, znajdując pracę na roli, wołają oni bruk miejski. Takim rolą w Rosji, Brazylii, Argentynie także nie będzie smakować.

Mimo to muszą emigrować, bo jak słusznie pisze p. A m b r o z y G o t a M e r k u r e d e F r a n c e (15. XI. r. b.), Niemcy przeludnione będą ogniskiem niepokoju i anarchii w środku Europy.

L. Migasiński.

Nowe, 10. 1. 1925. Gody srebrnego wesela obchodzą dnia 15-go stycznia 1925 r. małżonkowie Teofilostwo Wiśniewscy z żoną Martą akuszerką z domu Zyntek z Nowego.

Ogłoszenie.

Nowi członkowie do miejscowej Ochotniczej Straży Pożarnej mogą się zgłosić.

Komenda
Ochotniczej Straży Pożarnej
Nowe.

Państw. Nadleśnictwo Przewodnik pow. Świecie, sprzeda w dniu 20 stycznia 1925 r. o godz. 9-tej w oberży p. Groszkowskiego w Przewodniku

w drodze licytacji

dla wszystkich około 700 mp. sosn. 1000 mp. wałków sosn. i 2400mp. gałęzi I kl. 500 mp. wałków użytkowych oraz drzewo użytkowe i drągi użytkowe.

Płacić należy rendantowi przy sprzedaży. Warunki sprzedaży zostaną ogłoszone przed licytacją.

Przewodnik, dnia 1 stycznia 1925 r.
Nadleśniczy

Dot. urzędowania komisji przeglądowej wojskowo-lekarskiej w P. K. U. w Grudziądzu.

Podaję do publicznej wiadomości, że Komisja Przeglądowa wojskowo-lekarska urzędować będzie w P. K. U. Grudziądz nie w dniu 1 stycznia 1925, lecz w czwartek dnia 8 stycznia, następną zaś komisja odbędzie się dnia 15 stycznia 1925. Wszystkie następne komisje odbywać się będą jak zwykle t. j. w każdy czwartek po pierwszym i piątym. W razie przypadającego święta w czwartek, komisja odbędzie się w dniu poprzednim.

Świecie, dnia 19 grudnia 1924.
Starosta.

Do wiadomości.
burmistrz.

Dot. Inwalidów.

Powiatowa Komenda Uzupełnień w Grudziądzu zawiadomiła tut. Starostwo, żeby inwalidzi w sprawach badania i rentowych zgłaszali się w Referacie Inwalidzkim P. K. U. tylko w poniedziałki, środy i soboty każdego miesiąca.

PP. Sołtysom: powyższe polecam ogłosić w swych gminach, według zwyczajów tam zaprowadzonych.

Świecie, dnia 19 grudnia 1924.
Starosta.

Do wiadomości
burmistrz.

Dot. przepisów w sprawie wymiany uszkodzonych banknotów.

Przepisy dla wymiany uszkodzonych biletów Banku Polskiego.

Zniszczone wskutek obiegu bilety bankowe przyjmuje Bank Polski bez żadnych potrąceń i ograniczeń przy wpłatach i przy wymianie, jednakże przedstawione bilety nie mogą wzbudzać podejrzeń co do oszukańczych z niemi manipulacji i nie może brakować więcej niż:

1. 1/3 część odcinka.

2. a) trzy cyfry numeru i jeden podpis, lub jedna cyfra wzgl. litera serji i jeden podpis przy biletach po zł. 5.—, 10.—, 100 i 500 z datą 28 lutego 1919 oraz po 5.—, 10.— i 20 z datą 15 lipca 1924.

Zatarcie poszczególnych cyfr numeracji nie jest powodem odmowy zamiany biletu bankowego.

Bilet sklejony może składać się tylko z części należących do tego samego odcinka.

Bilety nieodpowiadające wyżej wskazanym warunkom, a uszkodzone przez pożar, powódź, lub inne nadzwyczajne wypadki mogą być wymienione tylko na skutek każdorazowego postanowienia Dyrekcji Banku na wniosek Skarbcza Emisyjnego.

Postępowanie z fałszywymi biletami Banku Polskiego: W razie przedstawienia w jakiegokolwiek Kasie pu-

blicznej, lub prywatnej biletu fałszywego, albo podejrzanego o sfalszowanie, należy bilet zatrzymać, a okazicielowi wydać zaświadczenie zawierające:

1. nazwę instytucji, w której bilet zatrzymano,
2. nazwisko, imię i miejsce zamieszkania okaziciela biletu,
3. wysokość odcinka z oznaczeniem serji i numeru,
4. podpis kasjera, który bilet uznał za fałszywy.

Zatrzymany bilet bankowy winien być natychmiast przesłany do najbliższego oddziału Banku Polskiego z odpisem zaświadczenia, wydanego okazicielowi zakwestjonowanego biletu

Zatrzymane bilety fałszywe przesyła Bank Polski Prokuratorji Sądu Okręgowego, jeżeli na ich okaziciela pada podejrzenie fałszowania względnie rozmysłnego puszczania w obieg fałszywych biletów albo Policji Państwowej, kiedy szczególne okoliczności wymagają natychmiastowej interwencji.

Za zatrzymane fałszywe bilety nie otrzymuje okaziciel żadnego odszkodowania.

PP. Burmistrzom, wótom, sołtysom, przelożonym obszarów dworskich jak i Pow. Komendzie Pol. Państw. i Posterunkom w powiecie polecam dokładne zaznaczenie się z powyższymi przepisami i wywieszenie odpisu przepisów w lokalu urzędowym w formie obwieszczenia.

Świecie, dnia 22 grudnia 1924.

Starosta.

Do wiadomości.

burmistrz.

Dot. rybołostwa na wodach granicznych.

W myśl rozporządzenia Ministerstwa Skarbu z dn. 12. 1. 24 oraz rozporządzenia Pana Wojewody Pomorskiego z dn. 9. 2. 24 i. dz. II. i 211/24 podaję co następuje:

1. Rybołostwem na wodach granicznych zajmować się mogą wyłącznie osoby, posiadające karty rybackie.
2. Połów ryb odbywać się może zasadniczo tylko w porze dziennej, w wypadkach istnienia szczególnych warunków, inspektorat straży celnej może zezwolić na połów również i w porze nocnej.
3. Podczas pory nocnej, gdy połów nie odbywa się łódzie winny pozostawać pod zamknięciem właściciela. Miejsca nocnego postoju łodzi winny być obrane przez rybaków za zgodą inspektoratu straży celnej.
4. Stykanie się łodzi z brzegiem, odbywać się może wyłącznie w miejscach określonych, za zgodą władz celnych.
5. Na łodziach rybackich nie wolno przewozić towarów itp. z wyjątkiem świeżo złowionych ryb oraz przyborów niezbędnych przy połowie.

Wymienione w p. 1 karty rybackie wydawane będą przez pp. wójtów (Burmistrz) za poprzednią decyzją Starostwa. PP. Wójtowie (Burmistrz), u których się zgłosi zainteresowany o kartę rybacką, winni spisać protokół i przesłać Starostwu do decyzji. Wyjaśniam jednocześnie, że zarządzeniu powyższemu podlegają zarówno łapiące ryby wędką, jak i siecią.

Świecie, dnia 6. 12. 24.

Starosta.

Do wiadomości.
burmistrz.

Dot. prowadzenia ewidencji zmian klasyfikowanych zwierząt pociągowych.

PP. Burmistrzom, Sołtysom i Przeł. Obsz. Dworsk. zwracam uwagę na instrukcję dla urzędów gminnych o prowadzeniu ewidencji zwierząt pociągowych w Państwie dla celów wojskowych, a mianowicie na dział D. instrukcji, doręczonej Panom swego czasu.

Według tej instrukcji prowadzą urzędy gminne ściśle ewidencje zwierząt pociągowych każdego rodzaju, typu i kategorii, uznanych za zdadne, lub czasowo niezdatne dla użytku wojskowego.

W tym celu złożyć urzędy gminne książkę przychodu i rozchodu klasyfikowanych zwierząt pociągowych według wzoru 6 instrukcji gminnej (patrz ostatnie dwie strony instrukcji). Co do prowadzenia ewidencji wzgl. uzupełnienia spisów zwierząt pociągowych wskazują na § 32 instrukcji gminnej.

Ponieważ sporządzenie następnego wykazu zmian dla Starostwa uskuteczni się dopiero 1. 9. 1925, winne urzędy gminne prowadzić ściśle ewidencje i każdą zgłoszoną zmianę wpisać bezwzględnie do książki według wzoru 6 Instrukcji gminnej.

PP. Burmistrze, Sołtysi i Przeł. Obsz. Dworskich ogłoszą natychmiast w sposób przyjęty w ich gminie, że posiadacze zwierząt sklasyfikowanych zobowiązani są każdą zmianę zgłosić najpóźniej w 3 dniach do urzędu gminnego, przyczem należy im również oznajmić, że niezastosowanie się do powyższego zarządzenia pociągnie za sobą surową karę. Wszystkich właścicieli, którzy nie uczynią zadość powyższemu zarządzeniu podadzą mi Panowie do ukarania.

Świecie, dnia 16 grudnia 1924.

Starosta.

Do wiadomości.
burmistrz.

Obwieszczenie.

Publiczna licytacja drzewa użytkowego z lasu miejskiego odbędzie się w środę dnia 14 stycznia 1925 r. o godz. 10 przed poł. w sali Magistratu w Nowem.

Sprzedane będzie:

313,03 fm. sosny	
i to: 15 sztuk sos. I	35.08 fm.
133 " " II	179,02 "
110 " " III	86,72 "
29 " " IV	12,21 "

Licytacja odbędzie się z podaniem ceny loco las na każdy poszczególny los (dla wszystkich klas).

Kupujący podaje się warunkom sprzedaży bez zastrzeżeń.

Warunki sprzedaży są od 9. 1. 25 r. w biurze Magistratu do wejrzania.

Nowe, dnia 2. 1. 1925 r.

Magistrat

Jabłoński

burmistrz.

DRUKI

WYKONUJE

W. WESOŁOWSKI.

Statt besonderer Anzeige.

Am Mittwoch nachm. 6 1/2 Uhr entschlief sanft nach langem Leiden unser geliebter Sohn, guter Bruder, Schwager und Onkel, der **Schuhmachermeister**

Paul Krüger

im 35. Lebensjahr.

In tiefer Trauer

Johann Krüger u. Frau.

Nowe, den 7. Januar 1925.

Die Beerdigung findet Montag, den 12. d. Mts. nachm. 2 Uhr vom Trauerhause aus statt.

W niedzielę 11-go b. m.

:: **Koncert artystyczny** ::

pod prubą znanego kapelmistrza p. Seidla.

Wieczór połączony z różnymi niespodziankami na który moich Szanownych Gości serdecznie zapraszam.

— Początek o godzinie 5-tej. —

W Kiczka
kawiarnia.

Torty bezowe, czekoladowe itd. na zamówienie w dwóch godzinach. Codziennie świeże pieczywo.

Am Sonntag, d. 11. d. Mts.

:: **Künstler-Konzert** ::

unter Leitung des bekannten Kapellmeisters Herrn Seidel,

wozu ich meine werten Gäste herzlich einlade.

— Anfang 5 Uhr. —

W. Kiczka.

Marzipan, Baiser, Schokoladen-Torten, Baumkuchen u. s. w. auf Bestellung. Täglich frisches Gebäck.

Szanownej klienteli

przypominamy

uregulowanie procentu od pożyczek hipotecznych za drugie półrocze t. j. od 1. 7. 24 do 31. 12. 24 r. najpóźniej do 14 stycznia b. r.

Powiatowa Kasa Oszczędności
Świecie.

OGŁASZAJCIE W GAZECIE NOWSKIEJ.

Kursy handlowe

Teofila Preissa

w Poznaniu

ul. Franciszka Ratajczaka 29

założone w roku 1893.

Nauka rozpoczyna się z początkiem każdego kwartału. Kursy półroczne i roczne, Osobne lekcje o każdym czasie. Prospekty na żądanie bezpłatnie. Dołączyć znaczki pocztowe. Podręcznik: Książkowość pojedyncza i podwójna w włoska i amerykańska z praktycznymi przykładami do nabycia w księgarniach i od autora wprost za zaliczką.

Nowe urządzenie
sipialni

ma zaraz na sprzedaż. Cena 250 zł.

Pawelic
ul. Kościuszki.

Instmann

mit 3 Scharwerkern stellt ein

P. Kliewer
Mątwy.

Suche zum 1. April

2 Einwohner

mit je

1 Scharwerker

Otto Dettlaff
Tryl.

Bibułka

do

papierosów
poleca

W. Wesółowski.

Papier

do pisania poleca

W. Wesółowski.